

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію кандидата юридичних наук
Жаровської Галини Петрівни
«Транснаціональна організована злочинність в Україні:
феномен, детермінація, протидія»

Шлях України до європейського співтовариства, динамічний розвиток міжнародного співробітництва нашої держави з іноземними країнами в економічній, культурній, інформаційній площині породжують нові загрози і виклики, які виникають на тлі активізації співпраці українського злочинного світу з організованими злочинними угрупованням в країнах дальнього та ближнього зарубіжжя. Ситуація, що склалася під впливом цивілізаційних, історико-політичних, культурних та економічних факторів, ставить перед вітчизняною кримінологією нові завдання, актуалізує питання, пов'язані з розробленням науково-практичних підходів до аналізу проблем, спричинених розвитком транснаціональної злочинності.

Сучасні реалії розвитку транснаціональної злочинності свідчать про те, що вона набула принципово нової якості, трансформується не лише у злочинні організації різного ступеня організаційної складності, чисельності та міри впливу, а й здатна утворювати квазі-державні утворення кримінальної спрямованості, що за допомогою терористичної діяльності, на основі прямої агресії, у тісному контакті з іноземними спеціальними службами намагаються створювати цілі регіони, у яких діє не право, а кримінальна мораль та кримінальний спосіб існування в усіх сферах суспільних відносин.

Найважливішими умовами розбудови України як правової держави є завершення реформування системи кримінальної юстиції, приведення національного законодавства у відповідність з міжнародними стандартами, що відбуваються в перехідний період до ринкових відносин, який характеризується тривалою економічною кризою, безпрецедентною тінізацією економіки, що спричиняє криміналізацію суспільних відносин. Особливу небезпеку для розбудови молоді держави і формування громадянського суспільства становлять суттєві зміни в структурі злочинності, яка набуває ознак транснаціональної.

У монографії Г.П. Жаровської «Транснаціональна організована злочинність в Україні: феномен, детермінація, протидія»¹ поставлено й вирішено наукову проблему розроблення цілісного доктринального підходу до формування концепції протидії транснаціональній організованій злочинності, що надало можливість обґрунтувати пропозиції, спрямовані на удосконалення законодавства та практики його застосування правоохоронними органами України. З'ясовано сучасний стан наукових досліджень й обґрунтовано наукові підходи до визначення транснаціональної організованої злочинності та її ознак. Розкрито еволюцію глобалізаційних процесів і зміст детермінант, що сприяють криміналізації цієї сфери суспільних відносин. Охарактеризовано структуру та динаміку злочинів,

¹ Жаровська Г.П. Транснаціональна організована злочинність в Україні: феномен, детермінація, протидія: монографія. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2018. 568 с.

пов'язаних із різними формами транснаціональної організованої злочинності, досліджено моделі злочинних угруповань у цій сфері. Запропоновано концептуальне бачення шляхів реалізації правових та організаційних заходів протидії на загальносоціальному та спеціально-кримінологічному рівнях. З урахуванням специфіки предмета дослідження обґрунтовано та підтверджено авторську позицію щодо змісту кримінологічних категорій, напрямів взаємодії правоохоронних органів під час розкриття та розслідування окремих видів транснаціональних злочинів та участі України в роботі міжнародних організацій за цим напрямом.

На основі аналізу сучасного стану злочинності в Україні та пов'язаних із ним загроз доведено необхідність здійснення комплексного кримінологічного супроводження протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні та реалізації цього процесу шляхом удосконалення нормативно-правового, організаційного, інформаційного та науково-методичного забезпечення зазначеної діяльності. На основі отриманих емпіричних даних щодо діяльності транснаціональних злочинних організацій (незаконний міжнародний обіг наркотиків, зброї, незаконне ввезення/вивезення іноземців) виокремлено основні тенденції їх розвитку в Україні, а також виявлено взаємозв'язок між інтенсивністю міграційних процесів і негативними показниками злочинності.

Обґрунтовано висновок, що сучасна транснаціональна організована злочинність в Україні характеризується високим рівнем латентності, несприятливою динамікою та структурою, а її реальний стан — подальшою тенденцією до інтенсифікації, що зумовлено численними посяганнями на територіальну цілісність України, активною розвідувально-підривною діяльністю, спрямованою на ослаблення держави, загострення внутрішньополітичної конфронтації, економічної нестабільності, посилення соціально-психологічної напруженості. З'ясовано місце протидії транснаціональній організованій злочинності в системі національної безпеки країни, що полягає в реалізації на загальнодержавному та відомчому (міжвідомчому) рівнях комплексу кримінально-правових та кримінологічних заходів з метою аналізу кримінологічної ситуації, що характеризує транснаціональну злочинність, виявлення та усунення детермінантів, які сприяють учиненню правопорушень, викриття осіб (злочинних груп), які вчиняють злочини, припинення злочинних дій на стадіях підготовки або замаху, а також відвернення (мінімізації) їх негативних наслідків (відшкодування збитків, відновлення прав) для громадян, суспільства й держави. Розкрито зміст елементів кримінологічної характеристики транснаціональних злочинів, зокрема відомості про стан, структуру й динаміку кримінально-караних діянь цієї категорії, причини та умови, які сприяють їх учиненню, соціально-психологічні ознаки правопорушників і потерпілих, наведено кореляційні зв'язки між окремими елементами, зокрема, доведено зв'язок поведінки потерпілих зі ступенем латентності злочинів та ефективністю вжиття заходів протидії.

Заслуговує на увагу проаналізовані положення ратифікованих Україною міжнародних правових актів, що закріплюють засади протидії транснаціональній організованій злочинності, зокрема Конвенції про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами (1949), Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин (1994), Неапольської політичної декларації і Глобального плану дій проти організованої транснаціональної злочинності (1994), Конвенції

ООН проти транснаціональної організованої злочинності (2000), яку доповнює Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму (2002), Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми (2005), Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією (2006), Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення (2007).

Висновки монографії ґрунтуються на українському та зарубіжному кримінальному законодавстві, кримінологічній доктрині, судовій практиці й можуть бути використані не лише для удосконалення кримінального законодавства в теорії кримінального права та запобігання цим злочинам у кримінології, а й в інших науках, що вивчають проблеми протидії злочинності, зокрема у кримінальному процесі, криміналістиці, оперативно-розшуковій діяльності.

Багатоаспектний, комплексний характер проведеного дослідження, значення результатів цієї роботи для зміцнення української держави, підвищення рівня боротьби зі злочинністю свідчать про актуальність та своєчасність зазначеної монографії.

Загалом рецензована монографія відрізняється глибиною правового аналізу, виваженістю та коректністю наукової полеміки, умілим підбором матеріалу. Одержані автором науковообґрунтовані результати розв'язують важливу для юридичної науки і правоохоронної діяльності проблему. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного, правового й методичного характеру. Призначена для суддів, працівників прокуратури, органів Національної поліції, Служби безпеки, фіскальної служби, інших правоохоронних органів, адвокатів, наукових працівників, викладачів, аспірантів і студентів закладів вищої освіти юридичного спрямування, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями кримінально-правової охорони людини, суспільства й держави.

**Завідувач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
та спеціальної техніки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент**

О.В. Кириченко